

Móda není

jediné kritérium tvorby

Ing. arch. Eliška Turanská žije v Bánské Bystrici, kde také založila projekt Art4wall. V jeho rámci vytváří dekorace stěn z hliněné omítky, se kterou ráda experimentuje. Najdete je nejen na Slovensku, ale i v Čechách a v Řecku, kde několik let pobývala. Kromě toho spolupracuje se sdružením Zasad' dom, které navrhuje a staví větší či menší objekty na základě principů trvale udržitelného rozvoje.

Bagel shop Madeya, Atény, Grécko, omietka Clay-works.com, odtieň Stone, spolupráca s Angelou Antonakopoulou, 2013 (foto Christofer Vradis).

Představte prosím svůj projekt Art4wall.

Art4wall je pomenovanie môjho spôsobu dekoratívnej úpravy stien. Jej základom je jemná hlinená omietka a abstraktné motívy, ktoré na ňu maľujem, sprejujem, vyrývam, či inak nanášam. Výsledkom je vždy originálny, veľký obraz na stene s výraznou priznanou štruktúrou materiálu a priestorovým efektom, ktorý vzniká nanášaním omietky.

Proč vás jako architektku zaujaly zrovna povrchové úpravy stěn?

Na začiatku bola celkom praktická požiadavka od kolegyne architektky, ktorá potrebovala do svojho projektu interiéru vytvoriť netradičnú a atraktívnu stenovú maľbu.

Použitie hlinenej omietky bola voľba, pre ktorú som sa rozhodla kvôli jej výborným vlastnostiam, zdravotnej nezávadnosti a neopakovateľnej estetike.

Je to jeden z prírodných materiálov, ktoré som pred pár rokmi začala používať vo svojej praxi architektka. Nemohla som sa z etických dôvodov už viac stotožniť s bezhlavým používaním stavebných materiálov bežných na trhu, ale často kvalitatívne najhorších možných, ani s formalizmom, kde móda je jediné

kritérium tvorby. Môj vlastný výskum ma priviedol k materiálom, ktoré sú vyrábané tak povediac za rohom a majú perfektné vlastnosti.

Takto vznikla spolupráca pod názvom Zasad' dom (www.zasaddom.sk), kde navrhujeme a realizujeme väčšie či menšie objekty na princípoch etického stavebníctva.

Specializujete sa pouze na povrchy svislých stěn v interiéru, nebo jste se někdy pustila i do podlah, případně do fasád?

S touto technológiou a s týmito materiálmi som pracovala vždy len na stenách v interiéru, ale verím tomu, že sa mi čoskoro podarí v spolupráci s inými výtvarníkmi pracovať na fasádach, pôjde však už o iný technologický postup.

Jak probíhá spolupráce s klientem?

Som architektka, takže mojou prácou je práca s priestorom, či už ide o novovytvorený, alebo o pretvorenie už existujúceho. Verím tomu, že stavbu, objekt, netvorí exteriér a interiéru, ale že je to jeden celok a navyše v plynulom súlade s prostredím, v ktorom sa objekt nachádza. Mojimi klientmi sú zákazníci, pre ktorých vytváram celok.

Art4wall nevznikol pre priestory, ktoré koncipujem ja, ale je to subdodávka pre iných architektov, takže v tomto prípade nekomunikujem s klientmi, ale s architektmi. Paradoxne, pre žiaden mnou navrhovaný priestor sa Art4wall zatiaľ nehodil. Asi je to kvôli kontrastu, ktorý je efektný, keď vstupuje moja „ruka“ do dizajnu, celkom odlišného od toho, ktorý vytváram ja.

Návrhy sama realizujete, nebo spolupracujete s vyškolenými řemeslníky?

Vo väčšine prípadov je to „one woman show“, aj keď nie celkom dôsledne, pretože používam pripravené zmesi, šablóny, či potrebujem inú prípravu od druhých ľudí, takže aj v tomto prípade ide o spoluprácu. Samotnú aplikáciu na stavbe som zväčša robila sama, v prípade väčších zákaziek som spolupracovala s kolegyňou výtvarníčkou.

Univerzita Mateja Bela v Banske Bystrici, obraz na stene zasadačky Katedry informatiky, 2 x 3 m, omietka Clay-works.com, odtieň Stone, 2014.

Jakými technikami motívy na stenách vznikajú?

Kompozične pripravujem motívy v grafických programoch na počítači. Kompozíciu prenášam na stenu a výsledok sa málo líši od digitálne pripraveného obrazca. Používam na to už spomínané šablóny, či ak to podmienky dovoľia, premietanie.

Motívy sú na stene maľované, sprejované, vyryté, či vytvorené vrstvením omietky. Najviac sa mi páči priestorový efekt, ktorý vzniká, a myslím, že ten robí zo stien Art4wall niečo zvláštne. Chystám sa vyskúšať aj zakomponovanie iných materiálov, ako je sklo a kov.

Kde čerpáte inšpiráciu?

S Art4wall vytváram dva typy výstupov. Jeden je veľkoplošná dekorácia stien, a tam je prvotný prvotný pocit celkovej kompozície daný konkrétnym priestorom. Jednoducho povedané, priestor si sám vypýta, čo potrebuje, aký pohyb línie mu pomôže, alebo sa do neho hodí. Toto sa snažím sklbiť s nejakým prvkom, ktorý vyjadří konkrétneho budúceho užívateľa.

Pracujem so základnými kompozičnými prvkami, líniou a podobne a hľadám v nich logiku celku.

V prípade druhého typu práce – obrazmi, tzn. hnuťelnými artefaktmi, ktoré vznikajú rovnakou technikou ako nástenné maľby, vždy ide o vyskúšanie nového princípu. V tomto prípade ma inšpirovali mikroskopické štruktúry dreva, nerastov, či 3D tlačene objekty.

Obraz „Lignum“, 80 x 120 cm, omietka Kreidezeit, odtieň Blau, na drevovláknitej doske v drevenom ráme, 2013.

Realizácie máte na Slovensku i v Čechách. Kde je práca jednoduchšia a prečo?

Prácu v Čechách a na Slovensku by som považovala za totožnú. Jednotlivé zákazky sa od seba líšili podmienkami, ktoré nesúviseli s tým, či boli tu či tam.

Obraz na stene v trojpodlažnom byte v Prahe, omietka Clay-works.com, odtieň Stone, spolupráca s Katarínou Polákovou, 2012.

Sedm let jste pobývala v Řecku. Srovnáte-li klientelu tam a na Slovensku/v Čechách, jak byste rozdíl charakterizovala? A jak se architektovi tvoří tam a jak tady?

Všetko je o osobnej skúsenosti a v mojom prípade bol môj profesionálny život v Grécku škola bez praxe. Gréci majú nesmierne vycibrené estetické cítenie a kultúru, ktorá pramení z ich histórie, ale aj z pestrej súčasnosti, je to skrátka kultúrna Mekka Európy. Gréci svoj názor vyjadrujú veľmi kvalitne, takže aj spätná väzba na akýkoľvek čin poskytuje priestor na sebvzdelávanie. Nevieťm prečo, ale mne sa v Grécku nepodarilo presadiť prakticky, toto nastalo, až keď som sa pred dvomi rokmi vrátila späť na Slovensko a vtedy som si uvedomila, čo všetko ma naučilo tamajšie prostredie. A čo všetko chýba prostrediu tunajšiemu. Na druhej strane sa Gréci pokúšajú o dokonalosť tam, kde som to nepovažovala za účelné, majú sklon ku formalizmu a veľakrát sa realizácia kvôli tomu časove zbytočne naťahuje. Preto si teraz užívam slovenskú rozhodnosť a pracovitosť.

Které ze svých realizací byste čtenářům ráda představila?

Určite prácu vytvorenú v Prahe, pretože bola prvá, zaujímavá, aj keď náročná. Išlo o stenu schodiska cez tri podlažia. Keď som ju pred dvoma rokmi vytvárala, netušila som, že sa mi otvorí takýto zaujímavý priestor na sebarealizáciu. Výborný výsledok vznikol aj v Aténach v spolupráci s mojou kamarátkou architektkou, kde sme vyskúšali geometrický motív. Veľmi ma bavila práca na rozsahovo menšej práci, nástennom obraze inšpirovanom fraktálmi v zasadačej miestnosti Katedry informatiky Univerzity Mateja Bela v Banske Bystrici. Na túto prácu som mala dostatok času, dobré podmienky a voľnú ruku. A celkom inú oblasť tvoria obrazy, s ktorými som sa zúčastnila už aj na pár skupinových výstavách, a ktoré mi umožňujú pozerat' na to, čo vytváram z celkom odlišného uhla.

Děkuji za rozhovor.

Pavλίna Klazarová

Foto: archiv Elišky Turanské a Christofer Vradis

Obraz „Faust I & II“ 100 x 200 cm, omietka Clay-works.com, odtieň Stone, na sadrokartóne v ráme z lakovanej ocele, 2012.

Obraz na stene v byte v Banske Bystrici, 2 x 2 m, omietka Kreidezeit, odtieň Blau, 2013.

Dekoratívna stena v kúpeľni, energeticky úsporný dom z prírodných materiálov na Starých Horách, omietka Kreidezeit, odtieň Blau, 2013.